

KAJ PRAVIJO SOSEDJE?

Zgodbe iz šolskih dni H. Šimon

UVOD

Ljudska univerza Ravne na Koroškem je v sodelovanju z Društvom upokojencev Dravograd v obdobju od marca do septembra 2019 izvajala študijski krožek z naslovom *Kaj pravijo sosedge?*, ki ga je sofinanciralo *Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije*, koordiniral pa *Andragoški center Slovenije*. Mentorica je bila dr. Karla Oder.

Srečevalo se je 13 udeležencev in skupaj smo odkrivali povezanost koroškega narečja z nemškim jezikom.

Ker je pomen študijskih krožkov neformalna oblika izobraževanja odraslih, pri katerem vsak udeleženec s svojim znanjem in z izkušnjami prispeva k uresničevanju cilja, sta bila druženje in učenje prepletena skozi ves čas našega druženja. V sproščnem vzdušju, ob kavici in piškotih smo zbirali besedišče na temo šole oziroma izobraževanja in preživljanja prostega časa, delali sezname koroških izrazov in jim iskali ustreznice v nemškem ter slovenskem jeziku. Udeleženci z boljšim predznanjem nemškega jezika so pisali spomine iz šolskih klopi (v narečju, nemškem in slovenskem jeziku), ostali pa izdelovali ljubiteljski slovarček na izbrano temo.

Že na samem začetku smo si poleg izobraževalnih ciljev zastavili tudi akcijska cilja: strokovno ekskurzijo na avstrijsko Koroško (ogledali smo si kulturne znamenitosti dela severne slovenske narodnostne meje) in izdajo publikacije, v kateri prikazujemo rezultate dela.

Koroška je obmejna regija, zato prihaja do dnevnega prepletanja slovenskega in nemškega jezika. V našem narečju je ogromno germanizmov, ki jih vsakodnevno uporabljamo. Žal pa mlajše generacije vse bolj izgubljajo stik z narečjem, zato je pomembno ohranjati našo jezikovno identiteto in jo prenašati na mlajše generacije. In v tem študijskem krožku smo počeli ravno to.

Maja Sadar,
organizatorica izobraževanj odraslih na Ljudski univerzi Ravne na Koroškem

ZAKLJUČNA OCENA PRI MATEMATIKI

Als ich die Fachschule in Ravne na Koroškem besuchte, hatte ich eine schlechte Note in der Mathematik, eine Drei. Alle anderen Noten waren besser. Als der Mathelehrer dies sah, verlangte er von mir, dass ich die Note am nächsten Tag ausbessere.

Als ich am nächsten Tag anfang zu lernen, wurde mir schnell bewusst, dass ich das nicht schaffen werde. Deswegen ging ich lieber in die Konditorei um Eis zu essen. Der Besitzer erzählte uns immer Witze und Rätsel. Er fragte mich, ob ich weiß, was die Eselbrücke bedeutet. Ich wusste das nicht und er erklärte mir, dass das ein Satz von Pythagoras sei, da nämlich jeder Esel wisse, wie man die Fläche eines Dreiecks ausrechnet.

Als ich am nächsten Tag in die Schule kam, sagte ich dem Lehrer, dass ich nicht genug gelernt habe und dass er mir die Endnote drei geben kann. Dann sage er mir, dass er nur eine Frage für mich hat. »Weißt du, was eine Eselbrücke ist?« Ich antwortete richtig, er lachte, warf die Kreide in mich und gab mir die Endnote fünf.

Ko sem obiskoval industrijsko šolo na Ravnah na Koroškem, sem imel pri matematiki oceno dobro, vse ostale so bile prav dobre in odlične. Profesor matematike je videl, da imam samo matematiko tri, drugače bi lahko bil odličen. Zato je hotel, da jo popravim in mi je napovedal spraševanje za naslednji dan.

Ko sem se začel učiti, sem ugotovil, da se v enem dnevu ne bom uspel vsega naučiti. Zato sem raje odšel s prijatelji v slaščičarno na sladoled.

Šef slaščičarne nas je zmeraj zabaval, nam pripovedoval šale in zastavljal uganke. Vprašal me je, če vem, kaj je to »oslovski most«. Nisem vedel, zato mi je razložil, da je to matematični izraz za Pitagorov izrek, po katerem lahko vsak osel izračuna površino trikotnika.

Naslednji dan sem šel v šolo in profesorju matematike rekel, naj mi zaključi tri, ker se nisem naučil za več. On pa mi je rekel, da ima samo eno vprašanje zame. »Ali veš, kaj pomeni oslovski most?« Pravilno sem odgovoril. Nasmejal se je, mi zalučal kredo in mi zaključil odlično.

Ko sn hodo v industrisko šolo na Ravne, sn mev trojko pr matematiki. Vse druge ocene so ble prav dobre in odlične. Profesor matematike je vido, da mam sam matematiko tri, drugač bi lahko biv odličn. Zato je hoto, da oceno poprajim in mi je napovedo, da bom vprašan.

Ko sn se začeu učit, sn vido, da mi v tk kratkem cajto ne bo ratalo. Zato sn rajši šou s prijatli v slaščičarno na sladoled.

Šef slaščičarne nas je zmerom zabavo in nam vice in uganke govoro. Mne je vprašo, če vem, ka je to »oslovski most«. Nisn vedo, zato mi je on povedo, da je to matematični izraz za Pitagorov izrek, po kerem lahko vsak osu zračuna površino trikotnika.

Nasledni dan sn šou u šolo in reko učitlu, da naj mi tri zakluči, ker se nisn naučo za več. On pa je reko, da ma za mene samo eno vprašanje: »A veš, ka je to oslovski most?« Odgovoro sn mu prav. Nasmejo se je, mi vrgo kredo in mi zaklučo petko.

Boris Kolenbrand

ŠOLSKI VSAKDAN V NAŠI DRUŽINI

Wir waren fünf Kinder in unserer Familie. Der Altersunterschied zwischen dem Ältesten und dem Jüngsten war sechs Jahre. So besuchten wir eine Zeit lang alle die Grundschule. Wir gingen zu Fuß in die Schule. Der Weg war 4 Kilometer lang. Mit uns auf dem Weg waren auch andere Kinder, so war es lustiger zu gehen. Als wir wieder von der Schule nach Hause kamen, hatten wir zuerst das Mittagessen. Danach mussten wir unsere Hausaufgaben schreiben, was aber nicht unsere Mutter verlangte, sondern die älteste Schwester, die sehr streng war und wir alle hatten Respekt vor ihr.

Nachmittags kletterten wir auf die Bäume, passten auf die Kühe auf und sprangen in die Weite. Aus dem Laub, das wir sammelten, flochten wir lange Bänder und daraus machten wir uns Westen und Kappen.

Abends lernten wir für die Schule.

V naši družini je bilo pet otrok. Razlika med najmlajšim in najstarejšim je bila le šest let. Tako smo nekaj časa vsi istočasno hodili v osnovno šolo. V šolo smo hodili štiri kilometre peš. Pot nam ni bila dolgočasna, saj so se nam med potjo pridružili še drugi otroci. Ko smo prišli iz šole, smo imeli skupno kosilo. Po kosilu smo takoj napisali domače naloge. Tu nas je nadzirala sestra, bila je stroga, morali smo jo ubogati.

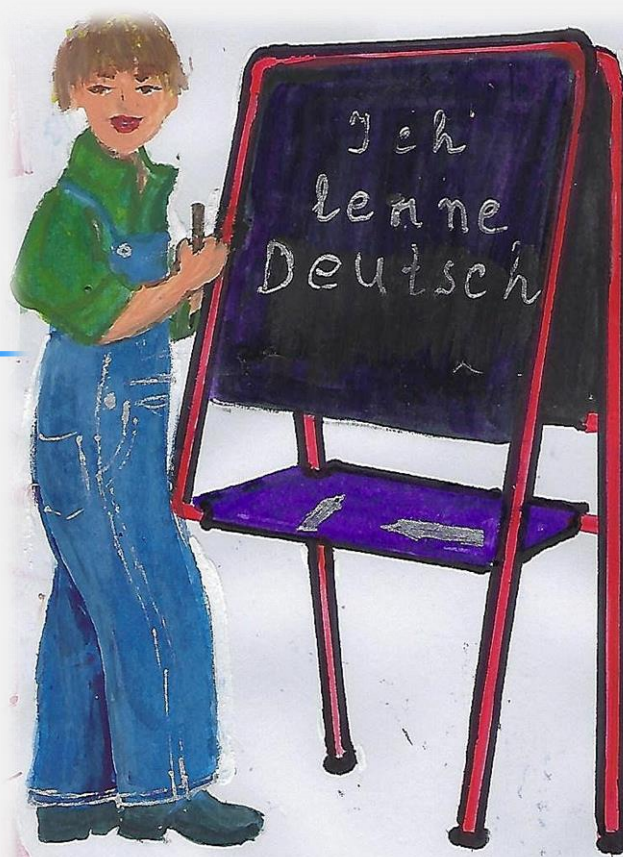
Popoldne smo pasli krave, plezali po drevesih in skakali v daljave. Z vej smo nabirali listje, iz tega smo spletli dolge trakove in iz teh naredili oblačila, telovnike in klobuke.

Zvečer pa smo se še učili.

U naši družin je ns blu pjet utruk. Razlika med najmlajšim in najstarejšim je bla le šjst lejt. Tku smo mi vsi glih cajt u osnovno šulo hodil. U šulo smo hodil štrj kilometre pejš. Pout nm ni bla dolgcajtna, sej so se nm med potjo prdužl še drug utrouc. Ku smo pršl iz šule, smo mel skupno južno. Pu južn smo molgl prec napisat dumačo nalugo. Tle nas je komandirala starejša sjestra, bla je stroga, molgl smo jo ubogat.

Pupoldne smo mi pasl krave, plejzal pu drevjsih in skakal u daljavo. Iz vej drevjs smo nabral listje, iz tejga smo spjl douge trakove, iz teh smo nrdil ublačila, lajblce iu kape.

Zvečjr pa smo se še učil.

Jožica Ivačič

KA SE NAM JE PARAJMAVO PRVI DAN ŠUVE

Ich begann meine erste Klasse in der Grundschule im Jahr 1961. Wir waren sieben Jahre alt und wir hatten ganz verschiedene Voraussetzungen. In unserer ersten Klasse waren 42 Schüler. Unsere Lehrerin war Mojca Melinc und sie war eine schöne Frau und auch sehr nett.

Der Unterricht war damals nur frontal. Wir mussten ruhig sitzen und still sein. Wir waren lebensfreudig und machten gern unsere Schulaufgaben. Aber wir durften nicht sprechen. Das war für uns damals sehr schwer. Besonders für die Kinder, die davor bereits im Kindergarten waren. Ich erinnere mich sehr gut an meinen ersten Tag in der Grundschule. Meine Mutti ging mit mir zur Schule. Die Schule begann um zwölf Uhr und der Unterricht dauerte drei Stunden.

Mein Mitschüler Marjan wohnte in den Bergen und musste vier Kilometer lang zur Schule gehen. Als der Unterricht endete, begann er zu weinen. Er war traurig, da er

nicht wusste, wie er nach Hause kommen sollte und wo sein Zuhause war. Wir waren sehr überrascht. Ist das überhaupt möglich, fragte ich mich.

In kurzer Zeit kam seine größere Schwester Jožica um ihn abzuholen und die beiden gingen zusammen nach Hause. Das erste große Problem war überstanden. Gott sei Dank!

Prvi razred sem začela obiskovati v letu 1961. S sošolci smo bili stari 7 let in bili smo zelo različni po sposobnostih ter otroških željah. V razredu nas je bilo 42. Naša prva učiteljica je bila Mojca Melinc. Bila je zelo lepa in prijazna ženska ter imeli smo jo radi.

Pouk je večinoma potekal v frontalni učni obliki. Med poukom smo morali sedeti pri miru in v tišini. Bili smo zelo živahni, nismo mogli sedeti pri miru, kot bi imeli ose v (riti) zadnji plati. Sploh pa nismo mogli biti tihi otroci, ki smo prej več let hodili v vrtec. Radi pa smo se učili in pisali šolske naloge. Zelo dobro se spominjam svojega prvega dne v šoli. Pouk se je začel natanko opoldne, ko so zvonovi odbili dvanajst, tam pa smo morali sedeti tri ure. Z mano je šla mama, ki se je po prvi uri vrnila domov.

Moj sošolec Marjan je imel do šole 4 kilometre, saj je stanoval visoko v hribih v okolici Dravograda. Ko se je pouk končal, je veliko sošolcev odšlo domov, Marjan pa je začel jokati. Izvedeli smo, da ni znal sam domov. To se nam je zdelo zelo nenavadno. Čez čas se je pri vratih pojavila njegova starejša sestra in velik problem je bil rešen. Hvala bogu.

U šuvo sem začeva hodit leta 1961. Taj smo bli stari 7 let. Bli pa smo si fejest različni. Vsak je mel drgačne želje in pamet. V razredu nas je bvo 42. Naša učitelca je bva Mojca Melinc. Nam se je res zdeva fejest lepa in smo jo res imeli radi. Včili smo se tak, da smo mrli sedet pr miru in čist tiho. V riti smo imeli ose in nismo mogli sedet pr miru. Sploh pa nismo mogli bit tiho otroci, k smo prej več let hodli v vrtec. Radi pa smo se učili in pisali domače naloge. Kar prece dobro pa se spomnim mojega prvega dneva v šovi. Pouk se je začel točno poldne, ko so zvonil odbili dvanajst. Tri ure pa smo mogli tam sedet. Z mano je šva moja mama, ki je brž po prvi uri šva domo.

Moj sošolc Marjan je bil doma 4 kilometre visoko v bregih okov Traberka. Pouk je bil fertig in vejko sošolcev je že švo domo, Marjan pa se je začo dret. Zvedli smo, da sam ne zna jiti domo. To se nam je zdelo mavo čudno. Pa se je na vratih prkazava njegova starša sestra in vejki problem je bil rešen. Hvala bogo.

Mag. Ivanka Mori

SPOMIN NA ŠOLSKE DNI

Damals, als ich die Grundschule besuchte, waren das ganz andere Zeiten. Die Kinder gingen zu Fuß eine halbe Stunde oder mehr in die Schule. Aus unserem Dorf gingen wir immer zusammen mit den Mitschülern morgens zur Schule und nachmittags aus der Schule zurück nach Hause. Wir unterhielten uns über die Zahl der Stunden, die jeder von uns hatte und über die Ereignisse, die am Tag passierten.

Unsere Schule war sehr groß und auch sehr schön. Unsere Eltern erklärten uns, dass sie die Deutschen bauen ließen. Sie hatte sehr große Fenster. Jedes Klassenzimmer hatte zwei solche Fenster. In der Ecke stand ein großer, brauner Kachelofen. Immer wenn die Kinder im kalten Winter in die Schule kamen, war es schön warm.

Damals, als ich zur Schule ging waren die Kinder in dieser Schule auch gegen allen Kinderkrankheiten geimpft worden. Wir hatten Angst davor und weinten häufig dabei.

Als ich in der dritten Klasse war, hatten wir eine schöne Genossin – so hießen die Lehrerinnen damals. Sie hatte lockige Haare und immer eine schöne Frisur. Die Kinder hatten sie sehr gern, denn sie war sehr freundlich und sie hatte uns sehr gern.

Wenn unsere Buben unartig waren, war an der Schule ein Lehrer, der sie mit einem Stock schlug. Derjenige, der unartig war, musste in seine Klasse gehen und wurde dort bestraft. Ich erinnere mich heute nicht mehr, ob auch Mädchen bestraft wurden. Immer wenn diese Kinder zurückkamen, waren sie sehr betroffen, ruhig und schweigend.

In unserer Klasse war ein Junge, der sitzengeblieben ist und war sehr unartig. Er musste mehrmals zu diesem Lehrer gehen. Er saß in der letzten Reihe und war viel größer als andere Mitschüler. Auf dem Weg nach Hause sprachen wir immer darüber, was in unserer Klasse geschah.

Takrat, ko sem jaz obiskovala osnovno šolo, so bili čisto drugi časi. Od naše hiše do šole smo hodili skoraj pol ure peš. Otroci smo hodili skupaj in vedno smo se pogovarjali, koliko ur ima kateri in kaj se je zanimivega zgodilo.

Naša šola je bila zelo velika in lepa. Imela je velika okna; vsak razred je imel dve takšni veliki okni. V kotu je bila velika lončena peč. Ko smo pozimi prišli v šolo, je bila že topla.

Ko sem jaz hodila v šolo, so nas otroke v šoli tudi cepili, da ne bi zboleli za različnimi otroškimi boleznimi. To nam ni bilo všeč, velikokrat smo tudi jokali.

Ko sem hodila v tretji razred, smo imeli eno lepo tovarišico, ki je imela zelo lepo frizuro. Če so bili naši fantje poredni, je bil na šoli tovariš, ki jih je kaznoval s tepežem. Še tako je bilo, da je moral potem ta fant (ne spomnim se, da bi bila kdaj tudi kakšna punca) iti v njegov razred, da jih je dobil. Ko je prišel nazaj, je bil čisto potrta in ni nič rekel. Pri nas je bil en fant, ki je ponavljal, tako poreden, da se mu je to večkrat dogajalo. Sedel je v zadnji vrsti in zelo velik fant je bil.

Ko smo hodili domov, smo vedno drugim povedali, kaj se je ta dan zgodilo.

Te, ko sn še jas hodla v osnovno šoulo, je blo čisto drugači, čist drugi cajti so bli. Od naše hiše do šoule smo hodli skor pou ure. Lauženki smo hodli skup, pa zmerom smo se mejnili kero uro mo kiri.

Naša šoula je bla zlo vlka in zlo ljepa. Mela je vlke okne, vsak razred je meu dvej taki vlki okni. V kotu je bla vlka kahlasta pejč. Ko smo pozimi pršli v šoulo, je bla že topla.

Te, ko sn jas hodla v toto šoulo, so nas v šouli froce tudi infali, da lauženki ne bi zboleli za raznimi otroškemi boljznimi. To ni blo fajn, pa smo se vekokrat drli, no, cmerili.

Ko sn hodla v tretji razred, smo meli eno lepo tavršico, ko je mela zlo lepo frizuro. Če so bli naši pubeci žleht, je bil na šouli en tovariš, ko jih je tepu. Še tak je blo, da je mogu tisti pubec (ne spomnim se, da bi bla kdaj tud kaka deklina) it v njegov razred, da ga je tam natepu. In ko je pršu nazaj, je biu čisto poklapan in nč kaj reku. Pr nas je biu en zaostankar tak žleht, da se mu je to večkrat dogajalo. Sedeu je v zadni klopi pa zlo vlki pubec je biu.

Ko smo hodli domu, smo zmerom drugim povedli, kaj se je zgodilo tisti dejn.

Mija Dolinšek

OTROŠKE NORČIJE

Meine Kindheit verbrachte ich in einem Dorf. Die Schule war in Vuzenica und das war drei Kilometer von uns entfernt. Wir mussten immer zu Fuß gehen. Unser Haus war klein. Trotzdem lebte noch eine andere Familie und mit ihr eine ältere Frau in dem Haus. Wir Kinder haben sie immer geärgert und sie schimpfte dann. Einmal, als sie mit dem Eimer das Wasser aus dem weitentfernten Bach holen wollte, warteten wir an der Ecke auf sie und warfen ihr ein bisschen Erde in den Eimer. Diesmal ärgerte sie sich nicht, sie goss das Wasser aus dem Eimer und holte neues Wasser. Sie war eine fromme Frau und bekreuzte sich immer wieder. Wir sprangen oft vom Balkon auf die Bretter und machten Krach. Die arme Frau hatte Angst, weil sie dachte, dass es donnert. Dann bekreuzte sie sich schnell und begann für schönes Wetter zu beten. Wir versteckten uns und lachten vom Herzen.

Öfters versteckten wir ihr Rosenkranz, damit sie nicht mehr beten könnte, aber sie hatte noch einen anderen und konnte weiter beten. Dafür bekamen wir von unseren Eltern eine Ohrfeige. Für einige Zeit reichte die Strafe und wir waren brav, aber dann begann alles wieder von vorne, bis wir zur Vernunft kamen.

Otroštvo sem preživela na vasi. V šolo smo hodili peš, v tri kilometre oddaljeni kraj Vuzenica. Živeli smo v majhni hiši še z eno družino. Vsega skupaj nas je bilo 11 ljudi. Z drugo družino je živela tudi ostarela teta, ki pa smo jo radi jezili. Večkrat smo ji nagajali, da je zato kričala na nas. Enkrat, ko je šla po vodo v potok, smo jo pričakali za vogalom hiše in ji v vedro vrgli pest zemlje. Takrat pa se ni jezila na nas. Vodo je zlila iz vedra in šla po drugo. Bila je zelo verna ženska. Mi otroci smo skakali z balkona na deske, da se je slišalo ropotanje. Teta je že mislila, da grmi. Začela se je križati in moliti ter prositi boga za lepše vreme. Mi smo se ji pa smejali tako, da nas ona ni videla. Večkrat smo ji tudi skrili molilnik, da ni mogla moliti. Zafrknila nas je, šla po drugega in molila naprej. Od očeta ali mame smo zato dobili katero okoli ušes. Potem smo dali mir kak teden, nato se je vse začelo znova, dokler nas ni srečala pamet.

Otroštvo sem preživela na vasi. V šolo smo hodili peš tri kilometre davč – v kraj Vuzenica. Živeli smo v mali bajti še z eno familijo. Vsega skup nas je bilo 11 ljudi. Oni so imeli zravnno še staro teto, ki smo jo radi jezili. Večkrat smo ji kaj ušpičili, da je šrajala na nas. Embart, ko je šla po vodo v grabn, smo jo pričakali za voglom in ji vrgli pešico zemle v ajmer. Tej pa se pa ni drla na nas. Vado je zlila iz ajmra in šla po drugo. Bla je zelo pobožna ženka. Tej pa smo mi frocovje skakali z ganka na deske, da se je čulo kložnaje. Ona je že misla, da grmi. Že se je začela križati in modlt ter prositi boga za boljšo vreme. Mi smo se ji pa smejali tak, da nas ona ni vidla. Večkrat smo ji tudi skrili patnošter, da ni mogla modlit. Pa nas je zafrknila, ko je prišla z drugmo pa modla naprej. Pa smo pa dobli kiro okol uh od fotra ali mame. Meli smo pol frit kak teden dni, pa je šlo spet vse od začetka, dokler nas ni srečala pamet.

Silva Rebernik

ŠOLA – NABIRANJE ZNANJA, DRUŽENJE Z VRSTNIKI IN POVEZANOST

Es war im Winter, der Schnee reichte bis ans Fenster hinauf und trotzdem schneite es noch weiter. Aus unserem Graben in Danijel gingen viele Kinder in die Schule. Schon aus unserem Haus waren es drei. Wir zogen die Kleidung und Schuhe für den Winter an und gingen los. Bis zur Straße begleitete uns der Vater, von da weiter führte schon ein Schneepfad, den vor uns die Erwachsenen machten, die zur Arbeit gingen. Ich, als die Älteste ging als erste, hinter mir schritten dann meine Schwester und mein Bruder. Aus jedem Haus kamen noch andere Kinder dazu. Wir waren fast siebzehn Kinder aus unserer Gegend. Still und schnell gingen wir den Schneepfad entlang, es schneite stark. Auf einmal kamen zwei Jungen von hinten angerannt, sie griffen mich und meine Schwester und stießen uns den Berg hinunter in den Schnee. Kaum kletterten wir hoch bis zum Pfad, stürzte meine Schwester wieder runter. Ich wollte sie ergreifen, aber ich stolperte. Natürlich verletzte ich mir das Bein und hinkte. Mein Bruder fing an zu weinen. Die Kinder halfen meiner Schwester, mich mussten zwei Jungs mehr oder weniger tragen, da die Schule nicht mehr weit weg war. In der Schule zogen wir uns um. Im Klassenzimmer hatten wir einen Schrank mit unseren Kleidern. So konnten unsere Kleider bis Ende des Unterrichts trocknen. Für mein geschwollenes und schmerzhaftes Bein kümmerte sich der Lehrer – feuchter Umschlag und Verband. Er fragte mich, was passierte. Ich sagte, dass ich die Schultreppe runtergefallen bin. Auf unserer Schule in Trbonje unterrichtete damals ein Lehrer zwei Klassen auf einmal. Einige Schüler hatten Slowenisch – Aufsatz und andere Mathematik – Rechnen. Wir mussten ganz still sein und lernen. Die Mahlzeit mussten wir schnell aufessen, weil Freiwilligen fürs Schneeräumen gesucht wurden. Die zwei Jungen meldeten sich sofort. Der Lehrer blieb allein mit uns im Klassenzimmer, weil er mit uns reden wollte. Er wollte herausfinden, was passiert ist. Wir hatten Angst, dass jemand etwas Falsches sagen wird, sich verquatschen wird. Wir hielten sonst immer zusammen. Dieser Vorfall wurde nicht aus Gemeinheit getan, sondern waren das kindliche Sympathien.

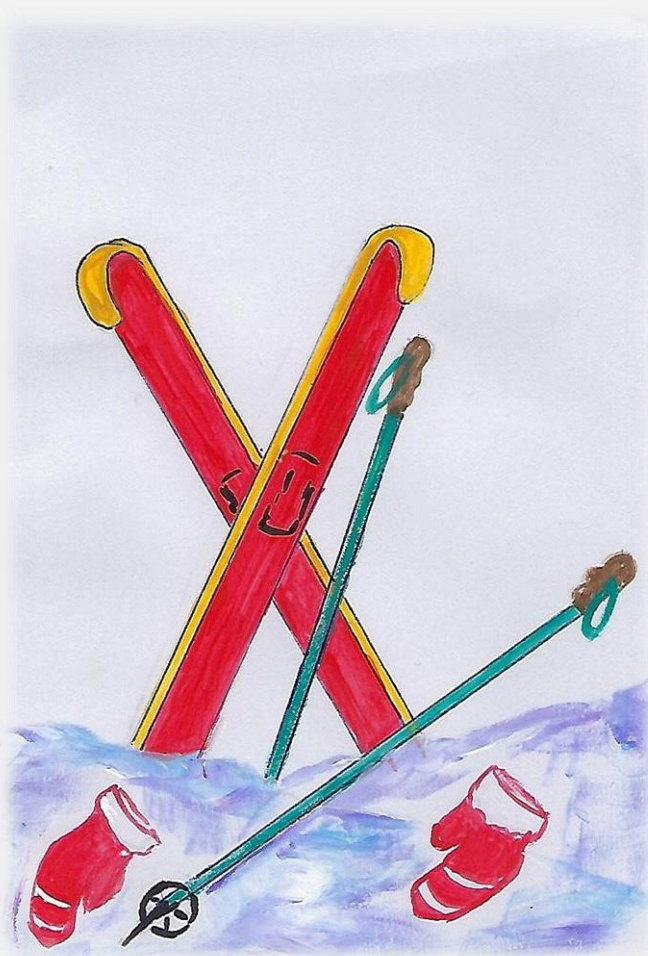

Bilo je pozimi, snega je bilo do okna in še zraven je naletaval. Iz naše Danijelske grape je bilo veliko otrok za v šolo. Že od nas smo bili trije. Nadeli smo si obleko in obuli čevlje, kar je bilo pripravljeno za zimo, in smo šli. Do ceste je šel oče pred nami, tam pa je bila že ozka pot od tistih, ki so hodili v službo. Jaz kot najstarejša sem šla prva, sestra in bratec pa za mano. Od vsake hiše so se nam pridružili novi otroci. Bilo nas je kar okoli sedemnajst z našega konca. Tiho in hitro smo hodili po poti, sneg je močno naletaval. Naenkrat pa sta od zadaj pritekla dva fanta, zgrabila naju s sestro in naju potisnila po bregu v cel sneg. Komaj sva prilezli po bregu navzgor na cesto, pa je sestra padla nazaj dol. Hotela sem jo prijeti, a sem se spotaknila. Seveda sem si poškodovala nogo in sem šepala. Brat je začel jokati. Otroci so pomagali sestri, fanta pa sta mene bolj ali manj nesla, saj do šole ni bilo več

daleč. Preoblekli smo si mokra oblačila. V razredih smo imeli omare z oblačili, da smo se lahko posušili do konca pouka. Za mojo oteklo in bolečo nogo je poskrbel učitelj – mokri obkladki in povoj. Vprašal me je, kaj se je zgodilo. Rekla sem, da sem padla po šolskih stopnicah. Na naši šoli v Trbonjah je takrat učil en učitelj po dva razreda skupaj. Nekateri so imeli slovenščino – spis, nekateri pa matematiko – račune. Morali smo biti čisto tiho in delati. Potem pri malici pa je bilo potrebno hitro pojesti, saj so potrebovali prostovoljce za kidanje snega. Fanta sta pohitela ven na gorico, učitelj pa je ostal z nami v razredu. Hotel se je pogovoriti z nami in izvedeti, kaj se je zgodilo. Malo nas je bilo strah, da ne bi kdo kaj narobe rekel, se zagovoril, ker smo drugače vedno držali skupaj. Ta slučaj se ni zgodil iz hudobije, temveč so bile to male šolske simpatije.

Bvo je pozimi, snega je bvo do okna, pa še co ga je nesvo. Iz našega Danijelskega grabna je bvo kr vejko otrok za u šovo. Od nas smo hodli že triji. Obleko gr nase pa tste šuhe, ko so ble za zimo parajt, pa smo šli. Do ceste je šov ati pred nami, tam pa je bva že ozka gaz od šihtnarjev. Js najstarejši, sn šva prva, za meno pa sestra in bratec. Od vsake bajte so hodli otroci co. Bvo nas je kr enih sednajst dovta z grabna. Tiho in hitro smo hodli po gazi, fejest je nsvo sneh co. Na enbart pa prletita od zada dva poba, zgrabita mene in sestro in najo potisneta dovta po brgo u cev sneh. Koma sma skopale grta nazaj na cesto, pa je setra padva dovta nazaj. Hotva sm jo primit, pa sm se spodfeclava. Vda sm si porumplava nogo in sm krumpava. Brat se je začo drt. Otroci so pomagali sestri, mne sta poba bol ko ne nesva, saj do šove ni bvo več davč. Zatavšali smo si mokre cote. U razredih smo meli kaslne s cotami, da smo se vahko posušli do

konca pouka. Za mojo tovsto in bolečo nogo je poskrbo učitl – mokri obkladki in povoj. Vprašo me je, ka je bvo. Js sm pa rekva, da sm padva na šolskih štingah. Na naši šovi u Trbujah je tej en učitl dva razreda kup učil. Eni smo meli slovenščino – spis, drugi pa matematiko – računi. Mrli smo bit čisto tiho pa devat. Pol pr malci je bvo treba hitro pojest, nucali so se prostovolci za kidanje. Poba sta kr pošibala vnta na gorico. Učitl je ostav z nami u razredo. Hoto se je z nami poppravhat pa zvedet, ka se je zgodvo. Mavo nas je bvo strah, da bo ker kaj narobe reko, se zagovoro, ker smo drgač vsi skop držali. Tt slučaj ni biv iz hudobije, pač pa so ble to male šolske simpatije.

Slavka Paradiž

MATURANTSKI IZLET

Aus meiner Gymnasialzeit ist mir unsere Abschlussexkursion gut in Erinnerung geblieben. Zu dieser Zeit machten alle Absolventen eine Woche lang eine Reise zu den Plitvicer Seen oder nach Bosnien, irgendwohin nach Jugoslawien. Man sollte nicht woandershin gehen. Aber wir fanden eine tolle Reise für zwei Wochen nach Bulgarien. Zuerst wurde uns das nicht erlaubt, aber wir baten und baten, bis wir das Erlaubnis bekamen. In vier Schuljahren sparten wir auch genug Geld.

Dann entstand ein anderes Problem, welcher Professor wird mit uns gehen. Nach dem Streit waren wir uns einig, dass nur Professor Vevar mit uns gehen wird. Wir waren seit Anfang an eine gute Klasse. Als wir erfuhren, dass wir gehen können, besorgten wir uns günstige Bahntickets nach Bulgarien.

Wir vereinbarten, dass sich jeder Schuler einen Tag lang um den Klassenlehrer kümmern wird. So wird er sich nicht langweilen und nörgeln, weil er keinen anderen Professor neben sich hat. Wir verbrachten die erste Nacht in Sofia und fuhren dann zum Campingplatz an der Schwarzmeer Küste. Dort waren wir zusammen mit den Tschechen, Russen, Rumänen, Bulgaren und Polen. Nebst Schwimmen hatten wir Wettbewerbe am Strand und abends Tänze und Vorstellungen. Wir hatten eine sehr gute Zeit. Der Klassenlehrer war immer mit uns und er nörgelte überhaupt nicht. Ich erinnere mich auch an gutes Essen, wir hatten auch einen Salat, aber ich kann mich nicht mehr erinnern, wie er hieß. Es gab aber auch viel Obst. Wir waren sehr zufrieden, weil es so schön war.

Iz gimnazijskih časov mi je maturantski izlet zagotovo ostal v lepem spominu. Tisti čas so vsi maturantje hodili za en teden na Plitvička jezera ali v Bosno, pač nekam po Jugoslaviji. Drugam naj se ne bi hodilo. Mi pa smo našli krasen izlet za dva tedna v Bolgarijo. Najprej nam niso pustili, pa smo prosili in prosili, dokler se nas niso naveličali ter nam dovolili. Denar smo privarčevali v štirih letih šolanja.

Potem pa je nastal problem, kateri profesor bo šel z nami. Po prerekanju so se dogovorili, da gre z nami samo razrednik Vevar. Bili smo še kar priden razred. Ko smo zvedeli, da lahko gremo, smo si zagotovili poceni vozovnice za vlak v Bolgarijo.

Dogovorili smo se, da se bo vsak dan eden ukvarjal z razrednikom, da mu ne bo dolgčas, ker nima nobenega drugega profesorja zraven, tako da nam ne bo težil.

Prvo noč smo prespali v Sofiji, nato pa smo se odpeljali v kamp ob Črnem morju. Tam smo bili skupaj s Čehi, z Rusi, Romuni, Bolgari in s Poljaki. Poleg kopanja smo imeli tekmovanja na plaži, zvečer pa ples in predstave. Imeli smo se zelo dobro. Razrednik je bil ves čas z nami in sploh ni nič sitnaril. Spomnim se tudi dobre hrane. Imeli smo tudi neko solato, pa se ne morem več spomniti, kako se ji je reklo. Bilo pa je tudi ogromno sadja.

Zelo smo bili zadovoljni, ker je bilo tako lušno.

Iz gimnazijskih cajtov mi je gvišno ostav v lepem spominu maturantski izlet. Taj so vsa maturanti hodli na Plitvička jezera al pa v Bosno za en kedn, pač pa neki v Jugoslaviji. Drugle naj se ne bi hodvo. Mi smo pa najdli en fajn izlet za dva kedna v Bolgarijo. V prvo nam niso postli, pa smo fehtali, no, fehtali, dokler se nas niso navičali, pol so nam pa postli. Gnar smo pa našparali u šetih štirih letah šove. Pol je pa grato problem, ker profesor bo šov zravn nas. Po špetirjo so se spravhali, da gre zravn nas samo razrednik Vevar. Blə smo kr fejst pridn razred. Ko smo zvedli, da lahko grəmo, smo zrihtali poceni karte za cug v Bolgarijo. Spravhali smo se, da se bo vsak dən eden štato z razrednikom, da mu ne bo douhcajt, ko nima nobenega profesorja zravn in tk nam ne bo težil. Prvo noč smo prespali v Sofiji, pol smo se pa odpelali v kamp ob Črnem morju. Tam smo blə skop s Čehi, Rusi, Romuni, Bolgari in Poljaki. Zravn kopanja smo meli tekmovanja na plaži, zvečr pa ples in predstave. Meli smo se fejst fajn. Razrednik je biv cev cajt z nami in ni nikoli sitnaro. Spomnem se tudi dore košte. Bva je tot ena savata, pa se ne morm spomnit, kk se ji je rəkvo. Bvo pa je tudi vlko, vlko sadja. Tk smo blə gmajtni, ko je bvo tk lušno.

Vlasta Kvas Kuntarič

ŠOLSKI DAN PRI NAŠI BAJTI

Pri naši bajti smo bli štirje otrici – šuvarji. Cevo šolsko leto je biv glih ceramonij/štantige. Zutra nas je mama zavfava. Pocukava za pojšter, odgrnova kovter in vstat je bvo treba iz toplega špampeta. Večbarti smo se z njo tud špetirli, da smo bol dovgo bli na toplem.

Priihtava nam je frišne cote, vse za vmet in fruštik. Na štokerlu nas je čako lavur tople vode in žajfa. Na steni je visu antuh, zravnu je bil špegu, spod pa v posebni vreči kampl, da smo se na koncu še pokamplali. Cote smo meli prirahlane na kolnkišti. S sestro sma oblekli unterco, črez pa kladl al pa junko in pluzno, štrample, žoke in štrikano jopo ter obule šolne, štiflne, sandale ali pontofle – glede na vreme pač. Pozimi pa muntl in punčke na žnirovce, žnolo ali fršlus. Brata pa gate, hlače na avtre, porhasto srajco na kragn in štrikan pulover. Pozimi pa še jopič, če je bvo trebi pa še iberbuk. Tak zrihtani smo sedli vsak na svoj žesl pri mizi. Miza je meva lادل, v katerem je biv zavit kruh v šircoto in nož. Na mizi je biv črn kruh, narezan na štukle al šnite, strd al pa češplova marmelada, na talirju puter, za vsakega šalca toplega belega kofeja in beštek. Če smo jedli jajce, jih je mama spekva v tacni na špohertu na druve. Mrva je tak fejst zanititi, da so bli rinki na šporhetu rdači. Jesti je bvo glih prav, da se ni delava frbušnga. Za mizo smo mrli met cov frit, ker smo jesti mrli spoštuvati. V šovo ni bvo trebi, če smo bli marat. Te nam je skuhava teja od krajtlihov al pa smo dobli glaš bezovega zofta, da je vročina ejava.

Umiti, oblečeni in siti smo bli zrihtani za šovo. Na pukl smo dali vsak svoj rukzok ali pa aktovko na ruče. V njih smo meli šuvarske potrebščine: tovste in tinke zvezke, čitanko in druge bukne, penkalo na tinto, farbice, blajstif, penzne, trieklne, ravnilo in plehnato škotlo s farbicami za penzelne ter pače v žaklu. V malem ladlo šuvarske torbe pa žnajcer, šmugl ceglne za šmuglaje, če smo pisali kontrolno, da smo bli bol ziher. Brat pa še špegle, ker je burno vido (šilgo).

V šovo smo hodili peš eno uro firklc. Malo po travniku skoz les pa spet po travniku pa še malo po šodrasti cesti in bli smo v šovi. Ob poti je teko grabn, ker je pot po lesu meva povno korenik, smo mrli fejst ahtat, da se nismo zašleprali in da se nismo potovkli al pa krumpali. Ob poti je zravno prišo še en šuvar. On je mev zmerom obute štiflne. Noge je mev zavite v šuhfece, ker ni mev žokov. Bili so zelo revni. Na poti smo počeli vse sorte tumarije in firbce en čez drugega trajbali.

Ko smo prišli v šovo, smo se slekli in reči obesli na obešalnik na hodniko, če je bvo treba kaj posušit, smo mokre cote sušili pri kahlasti peči, ki je bva v eku razreda. Usedli smo se v klopi po dva (pub in dekle). Na zidu je bva tabla. Na njo smo pisali s kreda (učitl in šuvarji) in iz nje v zvezke prepisovali. Meli smo zemljevid in omaro za bukne. Te smo si lahko sposodli, da smo doma čitali. Med sabo smo kako reč tud zabekslali/zatavšali (farbice, tehlne ...). Za kok proznik smo jih dubli za šenk. Probali smo si vejko zamerhati, da smo doma lahko povedli, kere pukše in cifre smo se učili, ka smo devali pri uri računstva.

Ko smo pisali kontrolno, smo probali šmuglati. Fejst nas je skrbevo, če nas bo keru cu vidu in bo nas zašpeco učitlno. Za lepe ocene smo si bli nidični. Pri telovadbi smo delali puclpame in plezali po štriku in špilali vse sorte špile s polmo. Ko smo bli na riži za reditla, smo mrli skrbet za red v razredu, da je bva tabla čedno pobrisana in vse zrihtano za učitlno, saj smo se ga bali, ker je bil strog. Če nismo meli frit v klopi, smo bli štrafani. Na svoji mizi, ki je meva vejko ladlov, je mev lesen meter na štiri vogle, kreda, bukne, redovalnico, penkalo ... Zmerum je mev oblečen gvant.

Že pred poukom smo se spravhali, ka bomo devali v fraj cajtu. Te smo špilali polmo (med dvema ognjema ali pa smo zajca vun strelali), rojali, lavfali, lekšter špilali in se šli kak špil v klopi (obešanje, vovkanje, šah, človek ne jezi se ...). Včasih smo se tud stovkli, pol smo pa mavo eden na drugega klupali in se neka cajta nismo pravhali.

V šovi smo meli kuhijo. V nje so ble mize in žeslni. Kuharca je vsak dan pripravja toplo malco. Večbarti je bva repna župa in štikl kruha, goveska župa z nudlči al pa ribanci. Pozimi kislo zele in edovi žganki, zebeleni z grumpi, polenta z mlekom, sladko zele s kipjeki ... Redko je bvo kaj svadkega, če pa je bvo, je bva pogača (mlečn kruh, namazan z jajco in mavo pocukran) in te al pa kompot ter japkin štrudl. Ko je biv cajt za malco, smo se postajli v rižo. Kuharca nam je s penovco talava malco. Na glavi je meva tehl, čez kladl pa firtuh. Iz krušenka si je vsak vzev štikl kruha. Reditl je talo beštek. Meli smo jo rodi, saj je doro kuhava. Če je le meva cajt, je kerga tud pocarklava.

V šovo smo radi hodili. Smo se vejko reči naučli, vse sorte smo se špilali in vejko smo peli. Po šovi smo mavo po vasi požvancali, včasih smo šli štercati h kakemo šuvarju.

Na šovo mammo lepe spomine, saj smo tam vejko lepih reči počeli.

Marjanca Božič

SLOVARČEK (IZ BESEDILA ŠOLSKI DAN PRI NAŠI BAJTI)

Slovarček so izdelali udeleženci študijskega krožka. Gre za ljudski zapis narečnih izrazov, ki so jim ustreznicе poiskali v knjižnem jeziku in v nemščini. Pomeni se ponekod razlikujejo, kar je tudi označeno.

NAREČNI IZRAZ	POKNJIŽENI IZRAZ	NEMŠKI IZRAZ	NAREČNI IZRAZ	POKNJIŽENI IZRAZ	NEMŠKI IZRAZ
antuh	brisača	das Handtuch	kampl	glavnik	der Kamm
avtra	naramnica	die Hosenträger	kipjek	cmok iz kvašenega testa	der Germknödel
bajta	hiša	das Haus			
beštek	pribor	das Besteck	kladl	ženska obleka	das Kleid
blajštif	svinčnik	der Bleistift			
bukla	knjiga	das Buch	klupati	pasti mulo	schmollen
cajt	čas	die Zeit			
ceramonija	obred	die Zeremonie	kolnkišta	zaboj za drva	die Kohlenkiste
cifra	številka	die Ziffer			
cota	oblačilo	die Zotte 'viseč šop dlake'	kovter	odeja	die Bettdecke
češpl	sliva	die Zwetschke			
ejati	popustiti	vergehen 'prenehati'	kragn	ovratnik	der Kragen
ek	vogal	die Ecke			
farbica	barvica	der Farbstift	krajtlih	zelišče	die Kräuter
fejst	močno	fest			
firklc	četrtr	das Viertel	krumpati	šepati	krümpeln 'zmečkati'
firtuh	predpasnik	das Vortuch			
fraj cajt	prosti čas	die Freizeit	krušenk	slamica za kruh	der Brotkorb
frbušnga	razmetavanje	die Verbuschung 'zaraščenost'			
frišno	sveže	frisch	ladl	predal	die Schublade
frit	mir	der Frieden			
fršlus	zadrga	der Reißverschluss	lavur	umivalnik	das Lavoir
fruštik	zajtrk	das Frühstück			
gate	spodnje hlače	die Gate	marot	bolan	marod
glaš	kozarec	das Glas			
glih	enako	gleich	muntl	plašč	der Mantel
gojzerji	planinski čevlji	die Goiserer			
grabn	potok	der Graben	nidičn	nevoščljiv	neidisch
grump	ocvirek	die Griebe			
gvant	obleka	das Gewand	nudlč	rezanec	die Nudel
ibercuk	površnik	der Überzug			
jabčin štrudl	jabolčni zavitek	der Apfelstrudel	ohtat se	paziti se	achten
junka	krilo	der Janker 'jopič'			
kafe	kava	der Kaffee	pače	copati	der Patschen
kahlasta peč	lončena peč	der Kachelofen			
			pantofl	natikač	der Pantoffel
			penovca	zajemalka	der Schaumlöffel
			penzel	čopič	der Pinsel
			pleh	pločevina	das Blech
			pluzna	bluza	die Bluse
			pocarklati se	crkljati se	zart 'nežno'
			pogoča	potica	die Potitze
			pojšter	vzglavnik	das Polster
			pokamplati se	počesati se	kämen
			polma	žoga	der Ball
			potovč se	poškodovati se	beschädigen/verletzen
			pravhati se	pogovarjati se	plauschen, plaudern
			pririhtati	pripraviti	herrichten
			puclpam	preval	der Burzelbaum
			pukl	hrbet	der Buckel
			pukša	črka	die Büchse 'škatlica, doza'

NAREČNI IZRAZ	POKNJIŽENI IZRAZ	NEMŠKI IZRAZ	NAREČNI IZRAZ	POKNJIŽENI IZRAZ	NEMŠKI IZRAZ
ribanci	ribana kaša	das Reibgerstel	tacna	ponev	die Tasse
rink	obroč	der Ring	talati	deliti	teilen
riža	vrsta	die Reihe	talir	krožnik	der Teller
ruč	naramnica	der Träger	te	čaj	der Tee
rukzok	nahrbtnik	der Rucksack	tehl	ruta	das Tuch
stovč se	stepsti se	sich schlagen	tinki	tanek	dünn
strd	med	der Honig	tinta	črnilo	die Tinte
šalca	skodelica	die Schale	tolst	debel	dick
šircota	kuhinjska krpa	das Geschirrtuch	trajbat	delati	treiben
šmuglati	prepisovati	schmuggeln 'tihotapiti'	triekel	trikotnik	das Dreieck
šmuglcegl	plonkec	der Spickzettel	tumarija	neumnost	die Dummheit
šnita	rezina	die Schmitte	unterca	spodnje krilo	der Unterrock
šodr	gramoz	der Schotter	večbarti	večkrat	mehrmals
šoln	čvelj	der Schuh	zabekslati	zamenjati	verwechseln
šova	šola	die Schule	zamerhati	zapomniti/oz načiti	sich merken
šovar	učenec	der Schüler	zanetiti	zakuriti	anzünden
špampet	postelja	das Spannbett	zašenk	podarjeno, zastonj	geschenkt
špegle	očala	die Brille, die Augenläser	zašleprati	spotakniti	stolpern/ schleppen
špego	ogledalo	der Spiegel	zašpecati	zatožiti	verpetzen
špetiriti se	kregati se	streiten	zatavšati	zamenjati	umtauschen
špilati se	igrati se	spielen	zavfati	zbuditi	aufwecken
šporhet	štedilnik	der Sparherd	ziher	sigurno	sicher
štantige	navade/opra vki	die Beschäftigung/ die Verrichtung	zoft	sok	der Saft
štercati	potepati se	streunen	zokn	nogavica	die Socken
štifl	škorenj	der Stiefel	zrihtan	urejen	einrichten 'pripraviti, urediti'
štokerli	stol brez naslona	das Stockerl	žajfa	milo	die Seife
štrample	hlačne nogavice	die Strümpfe	žesl	stol z naslonom	der Sessel
štrik	vrv	der Strick	žnajcer	robec	das Schnäuztuch
štrikana jopa	pletena jopa	die Strickjoppe	žnirovci	vezalke	das Schnürband
štukl	kos	das Stück	žnola	zaponka	die Schnalle
šuh	čvelj	der Schuh	župa	juha	die Suppe
šuhfeca	obujek	der Schuhfetzen	žvancati	sprehajati, pohajkovati	schlenzen

KAZALO

UVOD.....	1
ZAKLJUČNA OCENA PRI MATEMATIKI.....	2
ŠOLSKI VSAKDAN V NAŠI DRUŽINI	3
KA SE NAM JE PARAJMAVO PRVI DAN ŠUVE	4
SPOMIN NA ŠOLSKE DNI.....	6
OTROŠKE NORČIJE	8
ŠOLA – NABIRANJE ZNANJA, DRUŽENJE Z VRSTNIKI IN POVEZANOST	9
MATURANTSKI IZLET.....	11
ŠOLSKI DAN PRI NAŠI BAJTI	13

KOLOFON

Izdajatelj:	Ljudska univerza Ravne na Koroškem (LURA)
Za izdajatelja:	dr. Anja Benko, direktorica
Gradivo zbrala:	Maja Marija Sadar
Strokovni sodelavci študijskega krožka:	dr. Karla Oder, Maja Marija Sadar, dr. Anja Benko
Risbe v publikaciji:	Hilda Šmon
Oblikovanje:	Anja Benko
Jezikovni pregled:	Maja Marija Sadar in Anja Benko
Tisk:	Tiskarstvo in knjigoveštvo Grešovnik, grafične storitve, d. o. o.
Naklada:	100 izvodov
Izdala in založila:	Ljudska univerza Ravne na Koroškem
Mesec in leto izida:	september 2019
Kraj izida:	Ravne na Koroškem

Brez pisnega dovoljenja Ljudske univerze Ravne na Koroškem je prepovedano kopiranje in razmnoževanje.

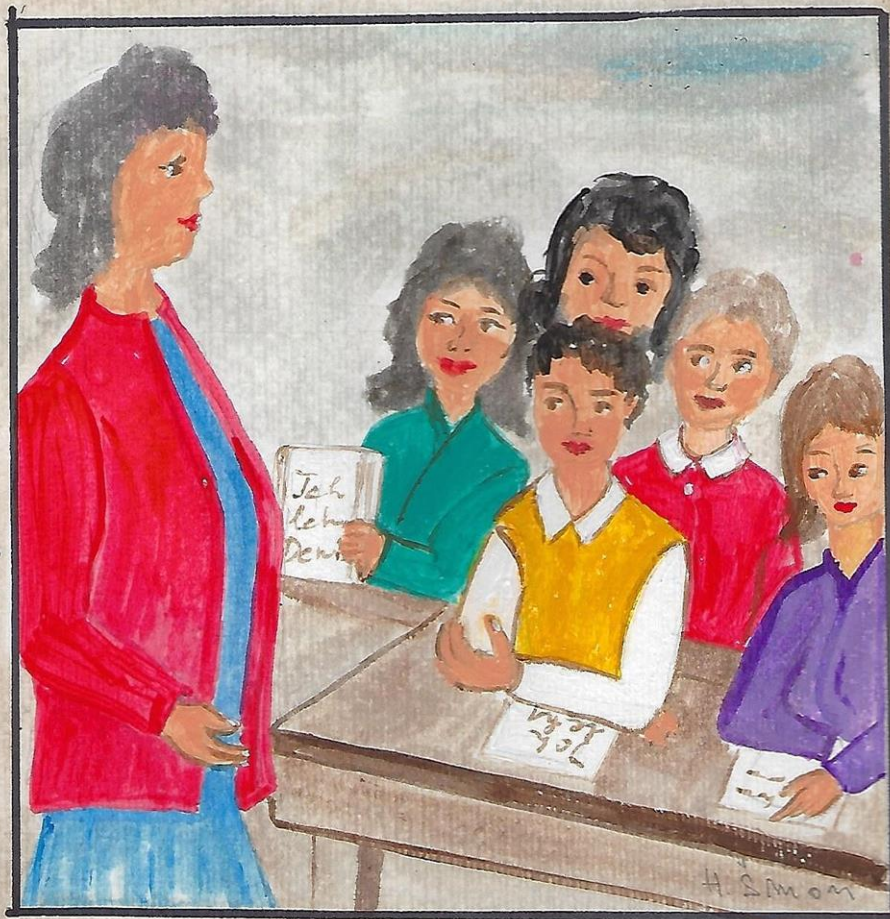
Publikacija je brezplačna.

Gradivo je bilo zbrano v okviru študijskega krožka *Kaj pravijo sosede?*, ki ga je sofinanciralo *Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije*.

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

LJUDSKA UNIVERZA
RAVNE NA KOROŠKEM

Širimo, dopolnjujemo in nadgrajujemo.